

Betning av sockerbetor

Under de senaste tjugo åren har sockerbetsfrön i Sverige betats med neonicotinoider. I april 2018 förbjöds preparaten för användning utomhus, av EU-kommissionen.

Den svenska sockernäringsen, dvs. Betodlarna, Nordic Sugar och NBR har haft möten med Kemikalieinspektionen. En dispensansökan för användning av Gauchobetad frö 2019 har skickats in med Betodlarna som avsändare. NBR arbetar parallellt med att finna alternativa lösningar som säkerställer en jämn och snabb etablering av sockerbetsgrödan.

Skadeinsekter i sockerbetor har hanterats effektivt och selektivt under cirka tjugo år med hjälp av neonicotinoid-betning av utsädet. Sockerbetsodlarna efterfrågar metoder och konkret rådgivning för att kunna hantera problemet under dagens förutsättningar, utan att förlora lönsamhet i odlingen. En beviljad dispens under 2019



En gynnare att känna igen. Lilla betbaggen kan skada små plantor allvarligt genom att gnaga på hypokotyl och blad när plantan är liten och känslig.

för imidaklopid, som är verksamma substansen i Gaucho, hjälper branschen att få tid att utveckla och uppdatera bekämpningströsklar för de olika skadegörarna och samtidigt bygga upp en prognos- och varningstjänst som ger beredskap till den enskilda odlaren. NBR är i diskussion med Växtskyddscentralen, Alnarp. Dessutom behövs tid så alternativa produkter kan registreras för användning i sockerbetsgrödan vid behov.

Alternativen i dagsläget

Alternativ betning är Force (teflutrin) som skyddar frö och groddplanta fram till 1–2 örtblad. Preparatet transporteras inte systemiskt utan den verksamma beståndsdelen bekämpar skadegörare vid kontakt genom jord och jordluft. Försök visar framför allt kortvarigare effekt än med Gaucho, som skyddat grödan hela tolv veckor efter uppkomst.

Alternativen som finns på plats i nuläget vid behov efter uppkomst är att bredspruta med en av två godkända pyretroider. Inför säsongen 2019 har vi Beta-Baythroid max två gånger per år (max 2*400 ml per hektar) och Fastac som är registrerat för användning under BBCH 10–39 vid max två tillfällen (2*0,25 l per hektar).

Insekter att känna igen

Som sockerbetsodlare kommer vi alla att behöva lära oss känna igen skadegörare som under

Argument för en dispens i sockerbetor:

- Befröet är pelleterat och den aktiva substansen ligger under ett skyddande lager. Därför kommer inte den aktiva substansen i direktkontakt med såmaskinen eller den som hanterar fröet efter produktion.
- Sockerbetor är inte en attraktiv gröda för pollinerande insekter i Sverige eftersom grödan inte blommar. Samtidigt har konstaterats av myndigheten (EFSA) att den blommande ogräsmängden i sockerbetsfälten understiger nivån som har betydelse för pollinerande insekter.
- En studie visar att sockerbetan endast i liten omfattning vid speciella betingelser avger så kallade guttationsdroppar, jämfört med annan vegetation. Slutsatsen är att sockerbetor inte är en viktig vattenkälla för bin.
- På grund av den sena skördetidpunkten i sockerbetor odlas inte höstraps efter sockerbetor och vårrips är inte ett alternativ i realiteten i odlingsområdet.
- En effektiv betning som skyddar plantan under tillväxten fram tills beståndet täcker raderna minimerar användandet av insekticider på bar mark.



Jämna bestånd. En tidig och jämn etablering är viktig för att utnyttja sockerbetsgrödans fulla potential.

många år endast varit problem vid enstaka tillfällen. Med ett varmare klimat frodas insekterna och inflygningen kan komma att bli betydande framöver. En svaghet med den alternativa strategin är att pyretroider kräver direktträff på insekten, vilket gör att effekten blir kortvarig och en upprepad bekämpning ofta blir nödvändig. En bredsprutning med pyretroid är heller inte selektiv utan bekämpar även nyttoinsekter i fältet. Men trots allt har betodlare i andra europeiska länder, där persikobladlus sprider gulsotvirus, större anledning att vara oroliga inför framtiden.

Vad pågår i andra länder?

Flera länder i Europa – Finland, Belgien, Rumänien, Ungern, Tjeckien samt Polen – har redan beviljat dispens inför odlingsäsongen 2019 för användning av imidaklopid, som är det verksamma ämnet i Gaucho, och ansökningar behandlas i ytterligare flera länder i vårt närområde, exempelvis Danmark, Litauen och Tyskland.

Framtida lösningar

NBR deltar aktivt i ett gemensamt europeiskt försöksarbete inom IIRB (organisationen för internationell sockerbetsforskning) för att utveckla alternativa lösningar på insektsproblematiken i sockerbeter. Dessutom håller NBR på att bygga samarbeten med forskare vid Københavns universitet, Aarhus universitet och SLU, Alnarp inom området biologisk kontroll av skadeinsekter. Tankar finns att starta projekt 2019 som testar substanser som lockar nyttoinsekter till fältet samt att utveckla en prognos- och varningstjänst genom att använda insekternas signalsubstanser.

Betning med Force har provats i NBR:s fältförsök i både Sverige och Danmark sedan 2013 i jämförelse med Gaucho och obetat. I samma försöksdesign har olika bekämpningsstrategier testats efter uppkomst. Upplägget kommer justeras något och försöksserien planeras utöka under 2019.

För att den svenska sockerbetsodlingen fortsatt ska vara

konkurrenskraftig behöver undersökas hur Force kan skydda plantorna vid tidig såtidpunkt, så att växtsäsongen inte behöver bli kortare och skördepotential tappas på grund av kortare växtsäsong och otillräckligt insektskydd efter uppkomst. En försöksserie planeras 2019 med olika såtidpunkter för att undersöka effekten av Force vid tidig sådd.

Prognos och varning

Ambitionen är att utveckla ett prognos- och varningssystem för skadeinsekter i sockerbetsgrödan. Diskussioner är initerade med Jordbruksverkets Växtskyddscentral i Alnarp som också ger bilden av en effektiv och selektiv betning i sockerbeter. Sockerbetsgrödan sås till färdigt bestånd med cirka tio plantor per kvadratmeter och varje planta bidrar till skörden.

Erfarenheten från introduktionen av Gaucho och Cruiser är att lantbrukaren kunde så tidigare och tidigare, utan att riskera större plantbortfall med denna effektiva betning. Detta gav en längre växtsäsong och positiva skördeökningar. För att köpa tid till att uppdatera och utveckla bekämpningsströsklar samt eventuellt bygga upp prognos- och varningstjänst i Sverige och Danmark har vi samarbetat med att söka dispens för användning i sockerbeter i båda länderna.



Desirée Börjesdotter,
NBR Nordic Beet Research